

A5. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ECOFIN ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

A5α. ΑΠΟ ΤΗ ΒΕΡΟΝΑ ΣΤΟ ΔΟΥΒΛΙΝΟ

Όπως τονίστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο οι κατευθύνσεις του άτυπου ECOFIN της Βερόνας υπήρξαν σημαντικές. Ένα άτυπο όμως Συμβούλιο δεν δεσμεύει κανένα. Χαράζει προοπτικές η υιοθέτηση των οποίων επαφίεται στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Ήταν βέβαιο ότι οι οριστικές επιλογές θα πραγματοποιούντο στη Σύνοδο Κορυφής του Δουβλίνου το Δεκέμβριο του 1996 επί Ιρλανδικής προεδρίας. Ενδιάμεσα όμως οι προσανατολισμοί της Βερόνας έπρεπε να επικυρωθούν τυπικά από επίσημα όργανα. Στις 3 Ιουνίου 1996 συνήλθε στο Λουξεμβούργο σε επίσημη συνεδρίαση το Συμβούλιο των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ECOFIN) της Ε.Ε. και επικύρωσε τους προσανατολισμούς της Βερόνας. Το χρονικό διάστημα μέχρι την επόμενη σύνοδο κορυφής ήταν μικρό για να γίνουν οι τεχνικές επεξεργασίες και να ληφθούν οι οριστικές αποφάσεις. Έτσι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, που συνήλθε στις 21 και 22 Ιουνίου 1996 στη Φλωρεντία, δέχτηκε τους προσανατολισμούς του Λουξεμβούργου και έδωσε εντολή στα αρμόδια όργανα και ιδρύματα της Ένωσης να προβούν σε αναλυτικές τεχνικές εισηγήσεις. Στα συμπεράσματα της Ιταλικής Προεδρίας επισημαίνεται:

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει τη συνεχιζόμενη πρόοδο που πραγματοποιείται με στόχο την έγκαιρη προετοιμασία για το τρίτο στάδιο της ONE. Σημειώνει την πρόοδο για τη σύγκλιση και τις προσπάθειες που έγιναν για τη διόρθωση των ανισορροπιών στα δημόσια οικονομικά. Διακηρύσσει με έμφαση ότι το τρίτο στάδιο της ONE θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 1999, όπως συμφωνήθηκε στη Μαδρίτη. Επικυρώνει την έκθεση προόδου του Συμβουλίου ECOFIN που συνήλθε στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουνίου 1996 και η οποία βασίζεται στην καρποφόρα συνάντηση της Βερόνας. Η έκθεση αυτή επισημαίνει την αναγκαιότητα της δημοσιονομικής πειθαρχίας στο τρίτο στάδιο και των σχέσεων μεταξύ των κρατών που θα συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ και αυτών που δεν θα συμμετάσχουν από την αρχή.
2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτρέπει το Συμβούλιο ECOFIN και στα πλαίσια του πεδίου της αρμοδιότητάς τους την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα να συνεχίσουν την εργασία τους για α) το νέο εθελοντικό Μηχανισμό των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, β) τις σχέσεις των χωρών in και pre-in και γ) τη δημοσιονομική σταθερότητα στο τρίτο στάδιο της ONE με στόχο να παρουσιάσουν τις προτάσεις τους για την παραπέρα ουσιαστική πρόοδο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης η τεχνική προπαρασκευαστική εργασία για το νομικό πλαίσιο του ευρώ πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του χρόνου. Για το σκοπό αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να παρουσιάσει τις αναγκαίες προτάσεις και το Συμβούλιο ECOFIN να υποβάλει σχετική αναφορά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου.

A5β. ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΕΡΟΝΑ

Οι προσανατολισμοί του άτυπου Συμβουλίου ECOFIN της Βερόνας επικυρώθηκαν τόσο από την επίσημη σύνοδο αυτού του Λουξεμβούργου όσο και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φλωρεντίας. Πρόκειται, όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, για το σύμφωνο δημοσιονομικής σταθερότητας, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα Νο2 και για τη διερεύνηση της δυνατότητας φορολογικής σύγκλισης. Το ECOFIN, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ENI έλαβαν την εντολή από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φλωρεντίας να υποβάλουν συγκεκριμένες τεχνικές προτάσεις στη σύνοδο κορυφής του Δουβλίνου το Δεκέμβριο του 1996. Οι εξελίξεις αυτές ενίσχυσαν τη βεβαιότητα για την ολοκλήρωση του εγχειρήματος της ΟΝΕ παρά τις δυσκολίες, τις διαφωνίες και τις αμφισβητήσεις. Αυτό ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για τη συμπεριφορά των αγορών χρήματος και συναλλάγματος και την αποτροπή κλυδωνισμών στην πορεία για την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος.

Α5γ. ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ Ε.Σ. ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

Είναι γνωστό ότι η Γερμανία, για να δεχθεί να εγκαταλείψει το πανίσχυρο μάρκο, απαίτησε και επέβαλε τους όρους της στη Συνθήκη του Μάαστριχτ όπως ιδιαίτερα αυτοί εκφράστηκαν στα αυστηρά κριτήρια ονομαστικής σύγκλισης. Η ευαισθησία του Γερμανικού λαού για το νόμισμά του και η διαπίστωση ότι πολλές χώρες με δυσκολία θα προσεγγίσουν τις απαιτούμενες συνθήκες νομισματικής σταθερότητας σκλήρυνε τη στάση της κυβέρνησης της Βόννης.

Η αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία στο τρίτο στάδιο ήταν μια ιδέα του Γερμανού Υπουργού Οικονομικών Τέο Βάιγγελ. Στην αρχική του πρόταση προέβλεπε ότι το όριο του δημοσιονομικού ελλείμματος 3% σε σχέση με το ΑΕΠ πρέπει να τηρείται και μετά την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος ακόμα και όταν επικρατούν δυσμενείς οικονομικές συνθήκες. Αντίθετα, σε περιόδους ομαλών συνθηκών - και ιδιαίτερα οικονομικής ανάπτυξης - ο ανωτέρω στόχος θα περιοριζόταν στο 1% του ΑΕΠ. Παρεκκλίσεις θα ήταν επιτρεπτές μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Όσον αφορά το δημόσιο χρέος ο Βάιγγελ τόνιζε ότι πρέπει να πέσει και κάτω από το 60% του ΑΕΠ προκειμένου να περιορισθεί η δαπάνη για την εξυπηρέτησή του και να διευκολυνθεί η κατάρτιση υγιών κρατικών προϋπολογισμών.

Όταν πρωτοεμφανίστηκε το σχέδιο Βάιγγελ πολλοί συμπεράναν ότι η τήρηση με μεγαλύτερη αυστηρότητα των δημοσιονομικών κριτηρίων μετά την 1/1/1999 στόχευε στη ματαίωση του εγχειρήματος της ΟΝΕ. Ο κύριος εταίρος της Γερμανίας στην Ε.Ε., η Γαλλία, δυσκολεύεται να μειώσει το ετήσιο έλλειμμα στο 3% του ΑΕΠ. Οι προσπάθειες της Γαλλικής Κυβέρνησης να περιορίσει τις κοινωνικοασφαλιστικές παροχές, προκειμένου να πετύχει το στόχο, συνάντησε μεγάλες αντιδράσεις. Επόμενα, εάν η Γαλλία περιήρχετο σε αδιέξοδο η ΟΝΕ θα ματαιώνετο. Διότι ΟΝΕ χωρίς τη Γερμανία και τη Γαλλία μαζί δεν νοείται. Η προσέγγιση όμως Κολ-Σιράκ απέτρεψε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροποποίησε το σχέδιο Βάιγγελ, το μετονόμασε σε σύμφωνο δημοσιονομικής σταθερότητας και διέγραψε την πρόταση για έλλειμμα 1% του ΑΕΠ σε συνθήκες οικονομικής αναθέρμανσης. Στη σύνοδο κορυφής της Φλωρεντίας βλέπουμε ότι, τουλάχιστον θεωρητικά, υποχωρούν οι ακραίες μονεταριστικές αντιλήψεις και συζητούνται τα μεγάλα θέματα της απασχόλησης και της ανάπτυξης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έριξε ανάθεμα στην ανεργία και υποστήριξε ότι το σημερινό ύψος της είναι απαράδεκτο και η καταπολέμησή του αποτελεί υψηλή προτεραιότητα για την Ε.Ε. και τα κράτη μέλη. Με βάση τη στρατηγική του Ε.Σ. του Έσσεν και της Λευκής Βίβλου προτείνεται η υιοθέτηση της άποψης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάληψη δράσης για την απασχόληση στην Ευρώπη και την αποδοχή ενός συμφώνου εμπιστοσύνης για το σκοπό αυτό (a confidence pact). Στόχος του συμφώνου θα είναι η μείωση της ανεργίας και η μάχη κατά του κοινωνικού αποκλεισμού αλλά πάντα μέσα στα πλαίσια μιας υγιούς, αντιπληθωριστικής και χωρίς ελλείμματα οικονομικής ανάπτυξης.

Σύμφωνα με μία άποψη η ανωτέρω στροφή εξυπηρετούσε εκλογικές σκοπιμότητες. Οι κοινοβουλευτικές εκλογές στη Γερμανία και τη Γαλλία απασχολούσαν σοβαρά τις κυβερνητικές συμμαχίες στις δύο χώρες. Είναι βέβαιο όμως ότι, τουλάχιστον οι Γερμανοί, δεν θα παραιτηθούν εύκολα από την αυστηρή εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης είτε πριν είτε μετά την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος.

Πέρα όμως από οποιαδήποτε ανάλυση και κριτική των αποφάσεων, των σκοπιμοτήτων και των συμβιβασμών που επικράτησαν στη Βερόνα και τη Φλωρεντία μια ρεαλιστική προσέγγιση της κατάστασης επιβάλλει την υιοθέτηση των παρακάτω προτάσεων:

α) Η απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Καρλσρούης για την αυστηρή τήρηση των κριτηρίων σύγκλισης δεν είναι εφαρμόσιμη. Η Γερμανική Κυβέρνηση πρέπει να δεχθεί την ερμηνεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι μια χώρα πληροί το κριτήριο του δημόσιου χρέους έστω και εάν το ποσοστό αυτού σε σχέση με το ΑΕΠ δεν είναι 60%, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σταδιακή και σταθερή πτώση και βαθμιαία προσέγγιση.

β) Τα κράτη-out πρέπει να ενισχυθούν ώστε μέχρι την 1/1/2002, όταν το ευρώ θα παρουσιασθεί με τη μορφή τραπεζογραμματίων και κερμάτων, να έχουν εισέλθει στην ΟΝΕ. Να ληφθεί υπόψη η ανάγκη των κρατών αυτών για την πραγματοποίηση επενδύσεων και το σύμφωνο δημοσιονομικής σταθερότητας να μην εφαρμοσθεί σε βάρος τους. Σε κάθε περίπτωση να κριθούν για την εισδοχή τους στην περιοχή του ευρώ με τους ίδιους όρους που θα ισχύσουν το 1998 για την επιλογή των κρατών που θα συμμετάσχουν από την αρχή στην ΟΝΕ.

γ) Ο Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του ΕΝΣ Νο 2 να καθιερώσει τα σημερινά όρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Σε περίπτωση που τα κράτη-out δεχθούν συναλλαγματικές πιέσεις και κερδοσκοπική επίθεση κατά του νομίσματός τους, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να παρεμβαίνει για την υποβοήθηση των κρατών αυτών. Φυσικά η έκταση της παρέμβασης θα εξαρτάται από το βαθμό σύγκλισης και την επιλογή των κρατών-out για όσο το δυνατόν περιορισμένη διακύμανση του νομίσματος των κάτω από το όριο του $\pm 15\%$. Στο σημείο αυτό όμως η ΕΚΤ δεν πρέπει να αφεθεί τελείως ελεύθερη να αποφασίζει. Απαιτείται η υιοθέτηση ενός Κανονισμού για τους όρους και την έκταση των παρεμβάσεων της.

δ) Η απόφαση του Ε.Σ. της Φλωρεντίας για ανάληψη δράσης κατά της ανεργίας να μη μείνει σε θεωρητικό επίπεδο. Χρειάζεται η λήψη συγκεκριμένων μέτρων και η εγκατάλειψη της υπερβολικής προσήλωσης στην ειδωλολατρεία της αυστηρής νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

ε) Η απόφαση του Ε.Σ. της Φλωρεντίας για μια νέα δράση υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων πρέπει να υλοποιηθεί σύντομα. Οι επιχειρήσεις αυτές συνθλιβονται από την οικονομική κρίση, την ανάπτυξη των

πολυκαταστημάτων και τις συγχωνεύσεις μεγάλων επιχειρήσεων που προσφέρουν τα ίδια προϊόντα και τις ίδιες υπηρεσίες με μικρότερο κόστος και σε μειωμένες τιμές. Με δεδομένο ότι οι ΜΜΕ αντιπροσωπεύουν το 70% της απασχόλησης στην Ε.Ε., η βελτίωση της θέσης τους θα συμβάλει αποφασιστικά στην καταπολέμηση της ανεργίας.